

## Juubeli tähe all.

Meie kooli eluiga on jõudnud kümnendasse aastasse, juubeliaastasse. Kerkib tahtmata küsimus: Millised on kümneaastase töö tulemused?

Pealiskaudselt vaadeldes paistab, et saavutused suured ei võiks olla, sest mis suurt ikka ära võib teha kool, mille õpilaste arv kõigub 50-ne ümber.

Lähemalt asja tähele pannes selgub siiski, et saavutused ei ole kaugeltki väiksed. Juba need ligi pooltuhat noort, kes Rahvaülikoolist üle kogu kodumaa laiali valgunud, meie kultuurielus juba ka midagi tähendavad, sest enamus neist lööb agaralt kaasa kohapäälises seltskondlikus töös, paljud isegi vastutavatel kohtadel.

Kuid mis veel palju tähtsam: Rahvaülikooli lapsed on kandnud maale uut vaimust, uut arusaamist elust, armastust kodu ja maa vastu. tööindu ja optimismi.

Juubeliaasta puhul on rõõm märkida, et rahvaülikooli mõte ikka enam ja enam poolehoidu võidab: viimasel hariduskongressil iga teine referent toonitas rahvaülikooli suurt tähtsust, arvati isegi, et igasse maakonda oleks vaja asutada rahvaülikool.

Samuti rõõmustab meid, rahvaülikooli pere liikmeid, rahvusliku kasvatuskongressil esile tunginud mõte, et meie rahva elu ei saa parandada mitte üksi majandusliikude abinõudega, vaid on vaja rahva mõtteviisi ümber kasvatada. Lähemal vaatlusel selgub, et see ümberkasvatus peab sündima samadel põhimõtetel, mis on seadnud meie rahvaülikool oma tegevuse aluseks ja püüdnud istutada neid noorte südamesse juba kümme aastat.

Armas Rahvaülikooli pere! Kas see ei pane Teie kui ka emakese-kooli enese südant kiiremini tuksuma, kui kuulete, et meie kolm põhikäsku on siiski nii tähtsad, et neid võib seada kogu meie rahva tervendamise ja õllistamise aluseks?

Kas see ei pea meid innustama veel senisest agaramale tegevusele? Kas meie ei pea püüdma oma põhiseadusi veel suurema põhjalikkusega enese kohta maksma panna ja kaasa aidata, et nad kogu meie rahva kohta maksma hakkaks?

Säärasele ülesandele maksab elada.

Selleks jõudu ja püsivust kõigile.

# Liinid korda!

Hiljuti tabas meie kodumaad tugev torm ühes lumesajuga. Selle tagajärjel hävines ennenägematul kombel elektri- ja telefoniposte. Suurt puudust tundsid inimesed valgustuse ja ühenduse katkemisest. Tormi möödudes parandati aga liinid ja ühendus seati jälle jalule. Tahtmatult tuleb sel puhul meelde Rahvaülikool ja tema vilistlased. Eks ole Rakvaülikool nagu tugev elektri jõujaam, kust viivad juhtmed energiat ja vaigust igasse kodumaa nurka. Kuidas on aga lugu Kundast tulevate liinidega, kas jõuab valgus ja jõud iga vilistlase kodusse? Et liinid on Kunda jõujaama juures korras, selles pole kahtlust, ent edasi jääb mulje, et liinid oleksid nagu veidi hoolettusse jäetud. Rahvaülikoolist läkitatud valgus ei pääse igakord nagu mõjule. Vahel oleks nagu telefoni ühenduski katkenud. Sõnaga: liinid on tormist lõhutud! Kaasvilistlased, olgu algaval aastal meie suurimaks hooleks vaadata järgi enda ühenduse olukord Rahvaülikooliga! Teeme kõik, mis meie võimuses, et liinid saaksid kiirelt korras jälle korda seatud! See jõujaam, mis asub Kundas, ei varusta meid ainult valguse ja energiaga. ta annab meile salapäraselt vaimujõudu, mis toob päikest meie südameisse!

J. P.

## Uueks aastaks.

Kui peaksime sõnastama omi soove algavaks aastaks, midagi tõesti suurt ja hääd, kerkiks vist küll küsimus: mida? Eks näi, et kõik soovid soovitud, kõik mõtted väljendatud ja meil muud üle ei jää, kui piirduda vanade fraasidega õnnelikust uuest aastast.

Siiski. Midagi on veel, mida võiks soovida kõigile, eestkätt aga meie RÜK vilistlasperele, milleks see eriti kohustatud tundub olemaks: enam oma enese rahvuskultuuri! — Tõsi, seda on soovitud, ent oleme näinud, et need soovid on jäänud ainult sooveks. Aastavahemikul peaksime revideerima omi seniseid harjumusi ja tõekspidamisi, neid parandades, kus vaja, halbu heita uute paremate asendades.

Ei ole kindlamat alust rahvaste, eriti väikerahvaste oma-riiklikuks arenguks, kui tõsine omarahvuslus. Ärgem segagem seda marurahvuslusega, selle suurriikide ja -rahvaste vaimuhaigusega, mis põhjeneb iga teisitimõttele ja vägivaldsele maharõhumisele, mis üksnes end peab äravalituks rahvaks Issanda ees, mis ei lepi isegi ühise Jumalaga kogu ilma rahvaile, vaid ise enda näo ja soovi kohaselt „puhtaaria tõugu jumala“ loob, kelle juures ainult neil pärisosa on, kes kümnest põlvest blondid aarialased on. Sellist „rahvuslust“ meie ei tunne ega tarvitsegi tunda. Meie vajame rahvuslasi, kes ühendavad omi käsi loovtööks, mattes väiklasi vaenupõhjust, kes Eesti koda ehitavad, kes tema hädasid enestes kannavad. Seda on meile

juba taas kõneldud, sõnadest aga mitte palju kaugemale jõutud. Nüüd aga on tõesti, kui laiemalt merelt käiks tuul noorte ja vanade üle. On senisest akuutsemalt üles tõstetud rahvuse, isamaa ja iseseisvuse mõisted. Saadakse aru, et iseseisvus iseenesest pole veel mingi väärtus, vaid seks saab ta alles teda õieti tarvitades. Ta annab meile võimalusi enesetahteliseks arenguks, eduks, töötamiseks ja eelkõige oma rahvapärase omakultuuri soetamiseks. Mitte üksnes majanduslises arengus ei seisa meie iseseisvuse väärtus, kuigi ka sel suur tähtsus on. Selle moodustab peamiselt vaimse väärtuste hinnang. Kel ei ole vaimseid huve ega vaimlist iseseisvust, see ei vaja enam kui selgeid ja valjuid ülemuse käske ja keelde, kuidas elada. Alles ühenduses vaimse iseseisvusega tõuseb tarve riikliku iseseisvuse järele, tehes need kaks vastamisi sõltuvaks. Õigusega pannakse meil suurt rõhku riigi sise- ja väliskaitsele relvadega. Kuid vaimumõök, meie kultuurne tase on vägevaim relv, millele tugeda võime. Kui kusagil ilmajaos kümne miljoniline metsrahvas kellegi võõra valitsuse alla satub, ei tekita see kellelegi nohu. Kui aga näiteks väike Taani rahvas võõra võimu alla surutaks, tõuseks üleilmselt protesteerijaid. Tugevaimaks protestiks ja vastupanuks jääb aga sel juhul rahva enese oma kultuurtase. Olgem teadlikud selles, mida ütles üks meie uljamaid vabadusvõitlejaid: „Vaimu ei tapeta täägiga ega vangistata ahelatega!“

Rahvaülikooli pere! Uue aasta alul tundkem seda kohustust, mis meile kui Rahvaülikooli lastele on peale pandud rahvusliku töö alal, tundkem neid relvi, mis meile kätte usaldatud selleks võitluseks, teadkem neid teeradu, mida me sammuma peame, tundkem endi peal neid silmi meie eelkäijatelt, kes on siin võidelnud ja heideldes oma elu annud selle eest, et me il vabam ja valgem oleks. Kui me seda teame ja tunneme ja selle järele talitame, siis ei kardame me vaenlast, tulgu see kust tahes, siis ei leiame me vaenlast, olgu sees ehk väljas.

1. I. 35.

Harry Gerberson.

## Loomisrõõm — kaunim.

Mäletame seda rõõmu, mida tundsime lapsena, kui mängides ehitasime puupulgakestest ehk kividest või liivast mängu losse ja majakesi. Kus oma fantaasia küllusesse kujutlesime elu luuleliselt ilusana — kuidas seda kõike särasilmil seletasime vanemaile.

Hiljem, täiskasvanuna leiame selle kõik nii naljakana, fantaasia nagu kuivaks kokku, pole enam neid ilusaid kujutlusi — elu oma karmusega nagu peletaks need. Tööd ja tegevust sageli peetakse sunnituks.

Peab see nii olema? Või on see vaid ajaga kaduv nähe, et anda maad uutele võimsamatele töörõõmu puhangutele?

Või ollakse vaid lapsena õigustatud tundma kaunimaid elamusi?

Ma mõtlen see on vaid ajavaimuga kaasas käiv surutis ja mööduv, kui teeme selle selgeks oma teadvuses, et töö pole mitte kellegile sundus, vaid paratamatu vajadus eluks, andes meile kaunimaid elamusi — andes meile loomingu rõõmu.

Ei pruugi enam tegeleda puupulgakeste ega leivaga, oma fantaasia võime rakendada tegelikku ellu, ehitades juba kodumaa sinavais metsis sirgunud palikidest kodu, rajades selle kodumaa paesele pinnale.

See töö ei anna meile enam lapselikku, kiirelt haihtuvat loomisrõõmu — see töö, selle fantaasia teostamine annab meile eesmärgi kogu eluks, jättes võib olla igavese mälestuse tulevastele põlvedele.

Ühtlasi see töö võimaldab tunda meid lakkamatult loomisrõõmu, sest ei möödu päeva ega aega, mil oma kodu juures poleks midagi teha ega korrastada — luua.

Ja see, iga väiksemagi töö sooritamine oma kodus, oma elu mugavamaks muutmiseks, annab meile rahuldust, rõõmu, mis ületab lapsena tuntud loomisrõõmu, mida nii avameelselt jagasime teistega — selle loomisrõõmu sügavus on sageli põhjatu, mida me ei suuda avaldada sõnus — see vaid leegitseb me hinges, andes meile lakkamatult uut elujõudu, elujulgust.

See töö ja see rõõm ei anna mitte üksi isiklikku õnne, vaid see teeb igapähe ka väärikaks ühiskonna liikmeks — rahva liikmeks, kes sammub üles kultuurilise arengu teel.

Vil. A. A u n,

Põllutöökoja konsulent.

## Jooni V. Rahvaülikooli Vilistlaskogu Ida-Harju osakonnast.

Meie, rahvaülikooli vilistlased, kes me asume laiali üle kodumaa, oleme koondunud ühiseks suureks pereks — vilistlaskoguks. Kaks korda aastas kogume oma vaimsesse kodusse, kõvendama sidemeid, uuendama mõtteid. Ja — kui oleme koos sääl pühitsemas aasta- või veetmas suvipäeva, siis on meid ju päris aukartust äratav „kogu“, kes pealegi tavaliselt sellises vaimustuses, et tõesti võime „kõigutada mägesid“. Aga — kõlavad lahkumislaulud, vahetatakse viimased lahkumistervitused, siis muutub see jõuküllane kogu üksikui'ks, üle maa laiali asuvaiks vilistlasiks, kel sarnases olukorras on sageli raske võtta ette midagi konkreetsemat.

Sellise seisukorra vältimiseks ja sammuks edasi rahvaülikooli vilistlaste ühiseks pereks koondumise teel, tekkis kohalikel vilistlasil, eesotsas vil. Vellauga, kui mõtte algatajaga, kavatsus asutada vilistlaskogu Ida-Harju osakond. Mõte leidis ümbruskonna vilistlastes sooja poolehoidu ja nii jõuti mõningate eeltööde järgi niikaugele, et osakonna asutamiskoosolek peeti 16. dets. 1934 Kuusalu karskusseltsi ruumes.

Võis rahuldustundega konstateerida seda üksmeelsust ja huvi ning tõsiselt asjasse suhtumist vilistlastes, kui vahetati mõtteid tegevuskava üle ja arutati tekkinud küsimusi. Tahak-

sin ikka jälle korrata, et nii mõnelgi vilistlasel on möödunud aastaid rahvaülikoolis käimisest, kuid pole aeg tumestanud neid mõtteid, mis omandatud säält ja mida nüüd võis jälle kuulda osakonna koosolekul. Usun, et ei tarvitse siinkohal neil mõtteid — rahvaülikooli mõtteid — enam korrata, usun ka, et on kõigile selged need hüved, mida pakub tihedam koostöö ja koondumine vilistlastes, lisaksin siis veel mõne sõna neist sihtidest, mille poole peame püüdma.

On tõsi, et mida rohkem on ükski rahvas organiseeritud, seda tugevam ta on ja seda kiiremini sammub ta vaimlisele ja majanduslikule iseseisvusele ja õitsengule. Ei tule sellest muidugi järeldada, et rohkem org-ioone, vaid — rohkem liikmeid org-idesse. Seepärast: organisatsiooni asutamisel tuleb kindlasti väljuda tema kultuurilisest vajadusest. Kaasvilistlased! See punkt on meil selge. Teame, et praegu on üleminekuaeg rohkem kui kunagi varem. Hävib, mis ei kõlba, mis pole sünnis meile. Ei mitte ükski poliitikas, vaid kõigil vaimuelu aladel.

Rahvaülikoolil on koht meie kultuurielus ja tema tähtsus peab üha tõusma. Selleks peame ka meie, vilistlased aitama kaasa. Kõigepealt — saadame rahvaülikooli õpilasi, aga mitte ainult kohtade täitmiseks. Olgu õpilasi säält vaid kakskümmend, aga nad olgu niisugused, kel on koht oma ümbruse vaimses miljöö. Siis muutuvad tuumakamaks meie vilistlaspäevad, sisukamaks „Rahvaülikooli teated“. Siis võime õppekavale esitada suuremaid nõudmisi, võib pikeneda rahvaülikooli õppeaeg. Ja siis tulevad säält tõsised töömehed, kes ehitavad edasi meie kodu, seda kodu, mida Kreutzvald nägi kasvavat kaugel, nii kaugel, et pidi hoidma käe silmil, et näha teda. Kuid teda ehitati ja meie kohuseks on ehitada edasi. Sellel ehitustööl vajame valgust. Rahvaülikool on meile valgusallikaks, ta on kohaks, kust ammutame tuld oma aatelliseks tööks

Selle kodu ehitamisel tahab ka osakond aidata jõudumööda kaasa. Ta tahab olla üheks neist väikeseist koldeist, kus hõõguvate sütena leegitsevad need ideed, mille valgusel ehitame oma kodu.

Vil. H. M u r a k a s,  
Ida-Harju osakonna kirjatoim.

## Mälestusi Rahvaülikoolist.

. . . Me tulime sügisel sumedal

. . . Ja läksime kevadel kaunimal.

Need read jäid mulle mõttesse, lugedes täna õhtul Rahvaülikooli Teateid. Too perelliige A. S. on õieti kirjutanud. Tulime ju sügisel, mil ilm oli sume ja meie hinged täis tühjust. Lahkusime kevadel, mil päike paistis ja ilm oli kaunis, oli kadunud hingest tühjus, olime rõõmsad.

Need olid minu ilusamad päevad, mis veedetud ühiselt paljude sõprade — vendade ja õdede seltsis, kus vanemad vennad ja õed meid õpetasid üksteist austama ja armastama, meist kasvas ühine pere. Mina, kes tundsin end ikka üksikuna ilmas,

leidsin Rahvaülikoolis olles endale suure sõprade pere. Mida võin ma enam tahta, kui et kuulun sellesse sõprade ringi. Ei sulg oska kõike seda paberile panna, mida tunneb hing.

Tahan ühe juhtumise kirjutada 9-dast lennust, mis näitab, kui palju suutis see kasvatus talve jooksul meie hingesse tungida. Oli enne jõulupühi, olime kuu-poolteist koolis olnud, kui ühel õhtul mõned õpilased, milliste hulgas ka mina olin, arutasime küsimust „Kas suudab Rahvaülikool tõesti meile midagi pakkuda või meid enda külge kōita?“ Andestage meile Rahvaülikool ja kaasvõitlejad, arvasime, et ei meid suuda see kool kōita, läheme nagu tulime. Lõime rusikad vastu lauda ja sõnustime: „ei meie kevadel nuta!“ Kuid mis nägime kevadel, meie, sõnujad, nutsime, ehk küll salaja, välja arvatud kaks, kes ei suutnud pisaraid tagasi hoida juhataja kõne ajal. Siis alles tundsin, kui sügavale meie hinge oli tunginud see ühine elu. Kurb oli lahkuda armsaks saanud ruumidest ja nüüd, kui neid ridu kirjutan vennasrahva Soome Rakvaülikoolis, tikuvad vägisi pisarad silmi, mõtlen: ei suutnud meie veel õieti hinnata seda, mis oli hindamisväärne.

Sellepärast tahaks hüüda uutele Rahvaülikooli liikmetele juubelileenule, et nad läheneksid täie usaldusega Rahvaülikoolile, ainult sel viisil nad saavad täiel määral kasutada helde emakeste lahkeid andeid.

H. J ü r n a.

## Matk kodumaal.

Juba väikesena hellitasin eneses lootust — saada kaugemale kodutalu piireist, näha kodumaa kaugemaid kohti, säälsel elu ja tegevust. Nüüd oli siis mu palavaim soov täitumas, ehkki osaliselt, kui ühel kaunil märtsikuu hommikul väljusin päälinnast mööda Narva maanteed. Mu teevaeva raskendas vaid käsitasku, milline sisaldas raamatuid ja tähtsamate riigitegelaste pilte, mille müümisest ma enesele teeraha kogusin.

Tooksin käesolevaga mõningaid jooni matkaga ühenduses olevaist muljeist. — Tunnen end täiesti koduses, kevadlises meeleolus ja selleks on ju küllaldaselt eeldusi. On pakatamas, pääsemas valla soojemaid voole. Juba tõuseb siin-seal lõolind oma rõõmuhelinaga. Juba sirutab kevadpäike oma soendavaid kiiri emakest maamulda ja inimhingi sulatama, äratama väibunud talveunest. Ja mul täitumas suurimaid ihaldusi. See omakorda sütitab, päästes nagu midagi vägevast voolama.

Ümbrus omapärane põhjaranniku maastik — üksikud paekivimajad, väheste kõrvalhoonetega, paekiviaedadega jaotatud põllulapikeste ja kadaklise karjamaade keskel. All mere pool mühab aga uhke, sinav männimets. — Meeleolu kipub riivama vaid siinse rahva liig viril — pessimistlik olek. Selle eest on eriti hinnatud juhused, kui kohtad teisti mõtlejaid, kodusid kus valitseb Rahvaülikooli vaimu. Imelikul kombel jäi meele eriti üks harilik kodu. Täiesti lihtne, õlgkatusega, vanaldane kodu. Õue astudes aga nagu soojem laine pörkas mulle vastu. Ja mis sääls oli? Õieti mitte midagi, kuid siiski oli. — Õu

oli puhtaks pühitud ja haohuniku ladumisel oli olnud tegevuses teadlik käsi. — Ja sellest jätkuski, et jätta mälestust sooja rändaja mällu. — Samal matkal oli mul võimalus külastada meie emakese Rük. nooremat õde — Ravila Rahvaülikooli, kus mulle osaks sai väga soe vastuvõtt. Kuna juhtusin sinna vähe halval ajal, oli just pühadele sõlt algamas, siis polnud kahjuks võimalik põhjalikult tutvuda säälse eluga, kuid jätkus nii mõndagi. Üldiselt sarnaneb Ravila Rahvaülikool oma õppe- ja töökavaga väga palju Kunda Rahvaülikoolile. Et saabusin Ravila, nagu tähendasin, halval ajal, siis lahkun juba mõnetunnise peatuse järgi, tänades lahke vastu tuleku eest ja soovides edaspidiseks tööks kõike hääd. Kuid armsaks ja lähedaseks sai Ravila mulle selle lühikesa ajaga.

Õhtul jõuan koolisõtsi Netele külla. Teisel päeval võtan osa kohapealse — Aruküla noorsoo pidustusest, millise lõpul rong mind koju pühadele sõidutab. — Lõpp lühikesel matkal, milline andis vaimusalve juure nii mõndagi kasulikku, elulisi nähteid, küsimusi ja vastuseid. — Pääle pühi algas matk L. Eestis. Siin avaneb mulle hoopis uus, seni tundmatu ümbrus — mägi, org, järv, põld, niit jne., kõik see on nii vahelduv, et tahtmatult süda sees soojeneb. Läbistun Viljandi — Karksi — Tagepera — Tõrva — Valga — Rõuge — Haanja — Võru (Kreutsvaldi maja) — Otepää — Elva — Tartu ja jõuan ringiga tagasi koju. — Järgmine käik on. Kunda suvipäevale. Selle lõpul aga matkan edasi Viru rannikule ja jõuan kuni Ingerini. Erilist tähelepanu äratasid minus Ingeri puhtad ja armad kodud. Ingeri maapind on ju kehv, kuid kodud on siin siiski korralikumad kui paljudes jõukamates kodumaa kohtades. — Ingerist matkan edasi Peipsi rannikut mööda läbi lokaavate Tartumaa viljapõldude ja jõuan jaanipäevaks koju.

Mis andis mulle see matk? Pean vastama: nii palju ilusat, elulist. Õppisin armastama kodumaad, veendusin, et hää on ka sää, kus meie oleme, mitte ainult vastupidi. — Oma matkal külastasin paljuid vilistlasi ja elasin üle ülevaid silmapilke. Eriti meeldivaks kujunes Võidupüha eelõhtul vil. F. P. kodus saunaõhtu ja Võidupühal võidutulede põletamine sõsara A. K. kodus Sallas. Samuti hää oli viibida Ingeris ja vilistlaste Põldojade kodus. — Soojem tervitus käesolevaga kõigile, kellega kokku puutusin suvisel matkal.

Ühte asja pean aga veel tähendama, kallid kaasvilistlased! Kui teil vähegi võimalik, ja seda on, siis võtke ja sõitke veidi ringi — näete nii mõndagi, paljastub nii mõnigi elusaladus ja nii hää on jääda selle järele oma igapäise elu juure.

H. T a m m a n.

## Muljeid Islandist.

See oli pühapäeval 17. juunil, kui „Eestiranna“ ja teiste heeringalaevade masti kerkis hulk kirevaid lippe lahkumise puhuks.

Juba hommikul vara hakkas kihama laevalagi inimestest. Sinna tuli uudishimulisi ja ka ärasõitjate tuttavaid-sõpru, kes

kõik tahtsid näha laevu, mis lähevad kaugete maade ja merede tagant „soolast“ tooma. Päeval kell 2 saabus laevale õpetaja, kes õnnistas laevu ja meresõitjaid.

Õpetaja lahkumise järel algas kiire ettevalmistus väljasõiduks ning sõitjaid paluti laevalt lahkuda.

Peagi tõmmati trepp laeva ja ühendus maaga katkes. Viibutavate käte ja lehivate taskurättide saatel lahkuti sadamast, jättes sinna nutvaid nägusid ja igatsevaid südameid.

Algas pikk Islandi teekond, hinges lahkumise rõhuv nukrus.

### Ristimine.

Helsingborgi ja Helsingöri möödudes hakkas paistma Kulleni. See kõrgete kaljuharjadega neem on salapärane ja hirmuäratav. Kulleni kaljude taga valvab merejumal Neptun ja siit ei pääse ükski esimene soolasele veele sõitja mööda, ilma et merejumal teda ei ristiks. Kõikide silmad piilusid salapärasele kõrgele neemele, aga ükski ei märganud, mil merejumal hüppas laeva kuid äkki ta laevas oligi.

Üsna aeglasel sammul tuli ta võörpakilt alla, lauldes oma pärast sõnatut laulu. Tal oli põlvini ulatuv habe ja hõbekroon peas, mille alt rippusid lumivalged juuksed. Ühes käes hoidis ta tohutu suurt raamatut, kuhu ta ristitavate nimed kirjutas, teises kolmeharulist oda. Järel sammusid tal kolm tahmanõolist abilist õliriietes ja südvestides, käes vahuämbrid ja pinsid. Ristitavate jaoks oli juba valmis pandud tünn veega.

Merejumal seisatub veetünni juure, kallutab kehaga aeglaselt mõlemile poole ja jälle laulab oma sõnatut laulu.

Siis pöörab ta tüürimehe poole küsimusega:

„Oled sina selle laeva tüürimees?“

„Olen küll.“

„Minu teada peab siin laevas olema sarnaseid mehi, kes pole veel soolasele veele saanud. Kas on see õige?“

„On küll.“

„Siis hüüa nad ette. Ma tahan neid ristida vana merimehe komba järelle ja pühitseda merimeesteks.“

Tulebki veetünni juure esimene mees, keda tüürimees nimikirjas leidnud.

Sõbralikult tervitab merejumal esimest väljakutsutut kättpidi ja sunnib veetünnil olevale lauale istuma, võtab siis tünnist kolm korda vett ja riputab ristitavale pähe, pajatades ise sääljuures ristitavale tarku õpetusi.

Ent siis pintseldas esimene abiline ristitava näolapikese vahuga, teine ajas määratu suure noaga maha habeme. Pahaaimamata istus mees selle toimingu ajal tünnil, siis äkki lõi kolmas abiline laua istmiku alt ja sulpsatades kukkus mees veetünni, kuid ega sellest jatkunud. Pumbavoolikust anti talle veel vett kraevahele ja uhuti kõik kuivad kohad märjaks.

Ristimise ajal juhtus, et kutsutu kohe ei ilmunud, siis oli merijumal vihane ning hilineva ristitava ilmumisel lausus ta



kurjalt ja jõhkralt: „musta!“ Mille järele üks abilistest võttis mustast tahmaämbrist pinsli ja äigas sellega üle mehe silmnäo ja jällegi vette.

Peale meeste ristimise jõudis kord naiste kätte, kes tundsid veel suuremat hirmu merijumala koledate abiliste ees. Kuid tahes-tahtmatult pidi nad kõik kuulama merijumala „häid“ õpetusi ja suplema külmas vees, hirvitavatest nägudest ümbritsetult.

Kui laevas kõik esimesed sõitjad ristitud, läks merijumal minema.

Peale ristimist läksid noored merimehed kapteni käest küsima, millise kursi järele laev sõidab. Kapten mõistis, mis mees- tel mõttes ja südamel, saates neid tüürimehe juure, kes neile andis pudeliga sulisevat märjukest.

Nii lõppes ristimine ja kaugel selja taga sinas Kulleni kõrge hari.

### Heeringapüügil.

30. juuni õhtuks lõpetasime ookeanisõidu, jõudes Islandi alla püügivatesse.

Anname kohe üle igale paadile omad püügiabinõud ja valmistame püügiks, sest kes teab, järgmisel päeval võib ehk püük alata.

Järgmine hommik oli ilus. Päike, mis sel ajal paari nädala kestel Islandil üldse ei loojene, seisis säravana virvendava vee kohal. Eemal nägime veepinnal tumedamaid laike, mis ajuti suurenesid ja vähenesid — need olid heeringaparved, ujudes üsna veepinnas üksteise ligi, pannes sabadega vee virvendama.

Kiiresti asusime paatidesse, et ruttu üht parve piirata. Panime aerud tööle ja kiiresti oli noot ringina tõmmatud ümber heeringaparve, kes paha märkamatuks ujus noodaga piiratud ringis.

Nüüd rebisime nooda alt kokku ja heeringad olidki noodas. Nii püüdsime kogu suve ja pidasime jahti heeringaile, et kodumaalasil oleks leiva kõrvale võtta soolast.

Elasime sääal nagu vangid, sest kitsas laevalagi ei paku suuremaid liikumisvõimalusi. Unistasime kodumaa päikesepaistelisest ja soojust suvest. Islandis seda polnud, sest külm udu ja pilvine taevast; vihm ja sagedased tormid tuletasid meelde meie sügist.

### Koju sõit.

Jätame jumalaga Islandi mägisaares ja pöördume tagasi kodumaale. Kõikide südamed tuikavad rõõmust, sest nüüd peab ju lõppema koduigatsus, mis on piinanud kogu suve.

Jälle ümbritses meid ookeanis udu nagu Islandi sõidulgi, kuni saime Norra ranniku lähedale, siis kadus udu. Iga päevaga, mil saabume kodumaale lähemale, muutusid ilmad soemaks. Pehmelt paitas soe tuul põski, tundus, nagu polekski septembri teine pool. Kiiresti möödusid koju sõidu päevad, sest töö

oli laevas kiirematest kiirem. Kõik vana praht tuli visata välja ja laev värvida üle, sest „Eestirand“ räpases kalalaeva rüüs ei tahtnud sõita kodulinna.

Ja kaheksandal sõidupäeval, veidi enne lõunat, hakkasid paistma Tallinna tornid.

Vilistlane H. T.

## Suvipäev 1394.

Traditsiooniline suvipäev peeti möödunud suvel 17. juunil rahvaülikooli ruumes ja lähemas vabas looduses. Vaatamata sellele, et samal ajal Tallinnas üleriiklisi spordi ja mängupidustusi peeti, millest palju vilistlasi osa võttis, oli siiski ka suvipäeval vilistlasi rohkesti, hoogu ja vaimustust palju. Juba suvipäeva eelõhtul valdas rahvaülikooli suviseid vaiksaid ruume meeleolurikas liiklemine ja jutlemine. Ootamatu saabus ka Haridusliidu näitekunsti konsulent ja rahvaülikooli sõber hr. Sooserv, et võtta osa suvipäevast. Viimane oma ilmunisega tõstis tublisti noorte meeleolu ning ühiselt rõkkas laul hilja õhtuni.

Pühapäeval 17. juunil suvipäeva ametlikuks osaks oli koosolek, kus kõneles hr. Ruus: „Aja vaim ja meie suhtumine sellesse“. Referent märkis oma kõnes seda mõttetust ja pealiskaudsust, mis praegusel ajal valitsemas ning tõi näiteid, mis selgesti tõendasid, kui hädadohtlik on sarnane sihitu tegutsemine meie rahva ja riigi olemasolule ja kultuuri arengule. Läbirääkimiste all leiti, et tõesti on tegemist praegusel ajal pealiskaudsusega ja põhjendati seda näidete varal. Toodi näiteks ka ekskursioone ja nende korraldamist, kus ei arvestada küllalt vaatamisväärsete asjadega, vaid selle asemel kiirustatakse sihitult ühest kohast teise. Leiti, et maa pealiskaudsus on tingitud juhtide puudusest, sest linn on maalt riikliku ülesehituse puhul võrdlemisi palju haritud jõudu ära võtnud. Lõpuks arutati kohaste rahvaülikooli õpilaste hankimise küsimust ja leiti, et just vilistlased peaksid juhtima andekaid noori rahvaülikooli ja neile vastavate organisatsioonide kaudu õppimisvõimalusi hankima. Sellega lõppes koosolek, millele järgnes omavaheline koosviibimine ja jalutuskäik Lammasmäele.

## Kroonikat.

Suvi on ju Rahvaülikoolis vaiksem pool aastast, sellepärast eniti palju sellest pajatada ei olegi, kuid mõnda siiski ja veel koguni tähtsatki.

14.—15. juulil peab Eesti Ühistegelise Liit Rahvaülikooli ruumes oma suvipäevi. On koos ühistegelasi üle kogu maa; lauldakse, mängitakse, peetakse vahel sekka kõnesidki, üldiselt valitseb Rahvaülikooli-meeleolu. Sel puhul avaneb jälle hea võimalus Rahvaülikooli ühistegelastele lähemalt tutvustada.

Sama kuu lõpus saabub Rahvaülikoolile kallis ja haruldane kink — Riigivanema K. Pätsi päevapilt.

Augustis ja septembris vaikne.

Elevust toob 30. september, mil peetakse traditsioonilist loterii-allegrid, mis õnnestub võrdlemisi hästi.

Oktoobris tekib rohkem elu ümbruskonna vilistlaste hulgas, mille põhjuseks on maanoorte ühingu asutamine. Asja eesotsas on vilistlane Toiger, kuna nõuga ja jõuga kaasa aitab vilistlaskogu sekretär õpetaja A. Mägi. Praegu töötab ühing vil. Toigeri juhatusel täie hooga.

1. november paiskab Rahvaülikooli suure kamalutäie elu-jõulisi noori — tervelt 51. Esimese koosviibimise uustulnukatele korraldavad ümbruskonna vilistlased.

Mõni päev pärast koolitöö algust, nimelt 6. novembril, peatuvad Rahvaülikoolis kõrged külalised — meie rahvahariduse juhid hra minister Kann'iga eesotsas. Minister suhtub häatahtlikult koolile, lubades omalt poolt toetada põhjalikuma remondi ja juurdeehituste läbiviimist, millised hädavajalikud koolile.

Töö areneb harilikus korras, asutatakse õpilasühing, kooperatiiv, ajakiri „Noorus“, millest seni ilmunud 2 numbrit.

Jõuluks lõpeb töö meeleolulise jõulupuuga. Järgneb vaheaeg kuni 7. jaanuarini.

Täielikku puhkust Rahvaülikool siiski ei saa, sest 29. ja 30. det. on Tallinnas Haridusliidu 10 a. juubeli puhul korraldatud näitus, kus esineb ka Rahvaülikool väljapanekutega.

Uuel aastal jõuab Rahvaülikooli teade vilistlaskogu esimese osakonna asutamisest 16. det. 1934. a. Kuusalus. Osakonna täielik nimi on „Virumaa Rahvaülikooli Vilistlaskogu Ida-Harju Osakond“. Osakonna esimees A. Vellau, kassahoidja Ev. Rentov, kirjatoimetaja H. Murakas. Osakonna aadress: Kolga.

Töö Rahvaülikoolis algas uuel aastal sama hoogsalt kui sügiselgi, on käimas näitekunsti kursus hra V. Sooserva juhatusel. Tulemustega tutvuvad vilistlased aastapäeval, 2. veebruaril. Selleks nägemiseni.

## Rahvaülikooli kirjakast.

Rahvaülikoolile ja allakirjutanule isiklikult on saabunud kaunis palju kirju vilistlastelt, küll pühade õnnesoovi näol, küll muidu. Pean tunnistama: ei ole saanud kõigile vastata kirjateel ja kasutan selleks nüüd „Teadete“ veerge.

On väga hea, et vilistlased aeg-ajalt enesest teatavad, see kõvendab ja uuendab sidemeid kooliga, tihti võib neist kirjadest üht-teist ka „Teadete“ jaoks tarvitada — nii saavad teineteisest teateid kaasvilistlased. Sellepärast tänu kõigile kirjutajaile, ärgu loobugu keegi sellepärast kirjutamast, et igakord vastust ei saa: vilistlaste kirju loetakse Rahvaülikoolis suurima huviga. Erilist tänu avaldan siinkohal väiksele Kolovere Tiidule — kõige nooremale Rahvaülikooli pere liikmele, kes loeb oma vanust ainult kuudeega (tal on teine nimi ka: Lepberg), samuti ka Arumäe Vaikele ja Imbile, kes on küll juba „aasta-

tes“, kuid kuuluvad ka täiel määral veel Rahvaülikooli noorema generatsiooni hulka, ka nemad ei jäta kunagi tervitust saatmata, kui isa kirjutab.

Veel kord südamlik tänu kõigile. Ärge unustage Rahvaülikooli!

Kunda, 12. I. 35.

Teie J. Ruus.

## Ankeedi kohta.

Enne jõulu vilistlastele saadetud ankeedilehtedest on Rahvaülikoolile tagasi saadetud ainult 50%. Vilistlaskogu juhatus palub tungivalt, kõiki kellel ankeetleht veel alles, seda tagasi saata, sest andmeid on ka selleks vaja Rahvaülikooli 10 a. juubeli päevaks, mis saabub tuleval talvel, oleks kasutada täielikud andmed vilistlaste kohta. Ei ole tähtis, et kõikidele küsimustele ei saa vastata, saadetagü leht tagasi ka siis, kui on võimalik vastata mõnele üksikule küsimusele. On tähtis andmete läbitöötamisel, et ankeedile vastajate arv oleks võimalikult suur, läheneks 100%-e.

Koguge Rahvaülikoolile uusi sõpru.

Juhtige edasipüüdvaid noori Rahvaülikooli õppima.

## Viiendale lennule.

Käesoleval talvel täitus viis aastat viienda lennu Rahvaülikoolis viibimisest. Uskumata kiirelt on möödunud need aastad, nii et isegi läbielamused ja mälestused Rahvaülikooli päevilt nii lähedased näivad, et tahtmatult arvad selle aja viie kuu kaugusel olevat. Rahvaülikooli vaim sidus sääl meid ühiseks pereks, usun, et see vaim meid praegugi ühendada suudab.

Tugedes mitmele viienda lennu kaasõpilase soovile, julgen läkitada käesolevaga kõigile viienda lennu lastele järgmise üleskutse: Korraldame käesoleva, s. o. 1935. a. suvipäeva puhul Rahvaülikoolis viienda lennu kogumispäeva. Viie aasta möödudes oleks nii armas jälle näha kõiki sõtsevellesid, värskendada vanu mälestusi ning, mis kõige tähtsam, saada jälle ühiselt osa Rahvaülikooli vaimust, mis sisendab meile uhkeid, tugevaid, elujaatavaid mõtteid. Võiksime anda välja ka ühe numbri „Tõusmeid“, selleks tuleks kaastööd saata allakirjutaja nimele (aadress: Soldino p. ag.).

Kellel kuidagi võimalik pole isiklikult ilmuda, see läkitagu vähemalt enda paberist „esindaja“!

Lootes, et 1935. a. suvipäeval viies lend 100% on esindatud, soovin kõigile seniks rõõmsaid päevi!

Arumäel, jaanuar 1935.

Joh. Põldoja,  
viienda lennu „vanamees“.

# Teateid vilistlastest.

Möödunud aasta juunis lahkus surma läbi V lennu vilistlane Helmi Steinberg, kellega vilistlaskogu kaotas õilsama ja töökama liikme. Suure hädumuse ja hoolsusega töötas ta pikemat aega vilistlaskogu juhatuses kirjatöötajana. On raske asendada tühja kohta kirjutuslaua juures suvi- ja talipäevadel, millisel kohal oleme harjunud nägema innukalt töötamas Helmi Steinberg'i.

Peale selle oli ta ka aktiivne liige teistes kohalikes seltsides.

Oktoobris varises meie keskelt jäädavalt I lennu vilistlane August Parv, kes töötas ka vilistlaskogu juhatuses lühemat aega.

Surm viis selle vaikse kuid tüsedat töömehe ajal, mil oli valmimas ta enese püstitatud eluhoone ja selgumas elusihid.

Detsembris enne röömu- ja rahupühi leidis õnnetut surma IX lennu vilistlane Johannes Tepomees.

Kuigi nad on lahkunud, püsivad mälestused meie hinges jäädavalt.

## Abiellunud.

Melita Ehrmann — uus nimi Otsmann.

Helmi Laks — uus nimi Loik.

Helmi Tõnn — uus nimi Kern.

Nadešda Kallas — uus nimi Riis.

Sinaida Pöder — uus nimi Tamm.

Alma Tepomees — uus nimi Riisbach.

Domenita Hink — uus nimi Ottokar.

Armand Kask — Lilli Künnapas'ega.

Tervitame abiellujaid ja soovime hääd õnne uuel eluteel.

## RAHVAÜLIKOOI

9 aasta- ja vilistlaspäev 2. ja 3. veebruaril 1935.

2. veebruaril:

Aktus ja pidu. Algas kell 20.30.

3. veebruaril:

Kell 9.30 — hommikueine.

„ 11.30 — koosolek.

Peateema:

1) Inimene ja kiiresti ruttav elu.

2) Rahvaülikooli 10 a. juubeli pühitsemisest.

Kell 15 — lõuna.

„ 17 — Vilistlaskogu koosolek.

Kavas:

- 1) Koosoleku juhatuse valimine.
- 2) Aruanded ja eelarve.
- 3) Valimised põhikirja järele.
- 4) Koosolekul algatatud küsimused.

Kell 20 — õhtueine.

„ 21 — omavaheline koosviibimine.

Teretulemast vilistlaspäevale.

## Vilistlased, kes V. Rük vilistlaskogu liikmemaksu tasunud 1934 a. eest.

	Kr. S.		Kr. S.
1. Kallas, Johannes	—50	30. Retsold, Helmi	1.—
2. Tiisfeldt, Hermann	1.—	31. Soone, Marta	1.—
3. Treufeldt, Anete	—50	32. Steinberg, Helmi	1.—
4. Ots, Albert	—50	33. Pass, Ferdinand	—50
5. Ehrenberg, Marie	1.—	34. Tamjärv, Laine	1.—
6. Neudorf, Olga	1.—	35. Strömberg, Albert	—50
7. Vorsman-Klaaman Adele	—50	36. Rentov, Evald	—50
8. Niinepuu, Harald	1.—	37. Tõnisson, Bernhard	—50.
9. Niinepuu, Haide	—50	38. Kallip, Alide	—50
10. Karja-Silbergleich, Leida	1.—	39. Mäe, Aliise	—50
11. Stromberg, Johanna	—50	40. Sivadi, Aino	1.—
12. Veit, Amalie	2.—	41. Georg, Eino	—50
13. Stern, Aliide	1.—	42. Lõhmuspüü, Marie	1.—
14. Mentak, Ulrich	1.50	43. Sombri, Aino	1.—
15. Rabul-Kõrvits, Salme	—50	44. Käärt, Leida	—50
16. Roor, Amalie	1.—	45. Liivak, Nete	—50
17. Tamm, Agnes	—50	46. Ilves, Linda	1.—
18. Kuulbach, Karl	2.—	47. Laurson, Arnold	—50
19. Sepik-Mällits, Leida	—50	48. Kuulbach, Alide	—70
20. Gustavson, Anna	—50	49. Peterson, Joosep	—50
21. Freimuth, Hans	1.—	50. Tenneberg, Valter	—50
22. Venig, Erna	1.—	51. Lillo, Evald	—50
23. Kask, Armand	1.—	52. Kõvatoomas, Enn	—50
24. Tenneberg, Armin	1.—	53. Allik, Ida	—50
25. Sang, Aino	—50	54. Serm, Leida	—50
26. Haavisto, Kata	—50	55. Rübberg, Leida	—50
27. Aru, Elfriede	—50	56. Kaskemaa, Elsa	—50
28. Muhls-Leevald, Leida	—50	57. Räkälä, Niina	—50
29. Saar, Leida	1.—	58. Talsen, Helene	—50
		59. Pahla, Arnold	—50
		60. Uulmann, Osvald	1.—

	Kr. S.		Kr. S.
61. Jürna, Harald	—,70	99. Näks, Heino	1.—
62. Freudenberg, Arnold	—,75	100. Heinmann, Ellen	—,50
63. Tammann, Hendrik	1.—	101. Karu, Helmi	—,50
64. Miilto, Helga	—,50	102. Lepik, Linda	1.—
65. Uustalu, Elsa	—,50	103. Niemann-Paisuots, Linda	1.—
66. Vellau, Artur	1.—	104. Kesküla-Kõvamees,	—,50
67. Veel, Oskar	—,50	105. Väljaots, Raissa	—,50
68. Kool, Linda	—,50	106. Gerberson, Harri	1.—
69. Veisbach, Irma	—,50	107. Pukk-Mathiesen, Lisete	—,50
70. Puusepp-Põldoja, Helene	—,50	108. Mikker, Asta	—,50
71. Põldoja, Johannes	—,50	109. Peterson, Nora	—,50
72. Salu, Timofei	—,50	110. Greenberg, Elvi	—,50
73. Põder-Tamm, Sinaide	—,50	111. Org-Schwartzberg, Klaara	—,50
74. Preimann, Vanda	2.—	112. Traksen-Niinberg, Saide	—,50
75. Fählmann, Bernhad	—,50	113. Laast-Lessuke, Lisete	1.—
76. Karjane, Liidia	—,50	114. Liba-Karuauk, Ella	—,50
77. Toiger, Magda	—,50	115. Liiver, Johannes	—,50
78. Aam, Ilse	1.—	116. Tepomees-Riisbach, Alma	—,50
79. Painik, Ellen	—,50	117. Tepomees, Johannes	—,50
80. Muru, Johanna	—,50	118. Tamm, Isete	—,50
81. Kärp, Karl	—,75	119. Tamm, Melanie	—,50
82. Porkun, Robert	1.—	120. Tuudak-Keri, Marie	—,50
83. Klaasing, Osvald	—,50	121. Juhkam, Anton	—,70
84. Tõnn-Kern, Helmi	—,75	122. Kallas-Riis, Nadešda	—,50
85. Rentor, Harald	—,50	123. Kirš-Jaagomägi, Johanna	—,50
86. Toiger, Aleksandr	—,50	124. Sibul, Jaan	—,50
87. Mikker, Endel	—,50	125. Kipper, Julius	—,50
88. Reinstein, Erich	—,50	126. Vaarend, Johannes	2.—
89. Talts, Henriette	—,50	127. Karro, Linda	—,50
90. Murakas, Heinrich	—,50	128. Soorm, Hilda	2.—
91. Nõmberg, Meeta	—,50	129. Ruus, Jaan	3.—
92. Lohk, Irene	—,50	130. Mägi, Aleksander	2.—
93. Vinkel, Renate	—,50		
94. Raik, Artur	—,50		
95. Kähi, Aleksander	1.—		
96. Aks, Helga	—,50		
97. Hink, Domenita	—,50		
98. Roobere, Marta	1.50		

#### Eluaegse liikmemaksu tasunud:

- 1) Jallai, Paul . . . . . Kr. 10.—
- 2) Aun, Aleksei . . . . . „ 5.—
- 3) Reinmann, Johannes . . . . . „ 10.—
- 4) Väärt nõu, Ida . . . . . „ 5.—
- 5) Oolep, Arkadius . . . . . „ 5.—

1935. a. eest tasunud:

- 1) Traksen-Nünberg, Saide . . . . Kr. — 50 s.
- 2) Liba-Karuauk, Ella . . . . „ — 50 „

Astuge vilistlaskogu liikmeks.

Liikmemaks aastas 50 senti (alammäär),  
„ eluaegne 5 krooni.

Ärgu olgu tulevikus meie hulgas metsikuid!



Ühistrükikoda Rakveres.

